

רופא, שפר אבחנתך

■ בעיצומם של ימי הלחימה הקשים בצפון וערב גיוס אוגוסט הגדול, מנסה צה"ל לטפח רופאים קשובים יותר לצרכים ולבעיות הרפואיות של החיילים החדשים – באמצעות סדנה במרכז לסימולציה רפואית בשיבא, הראשון מסוגו בעולם

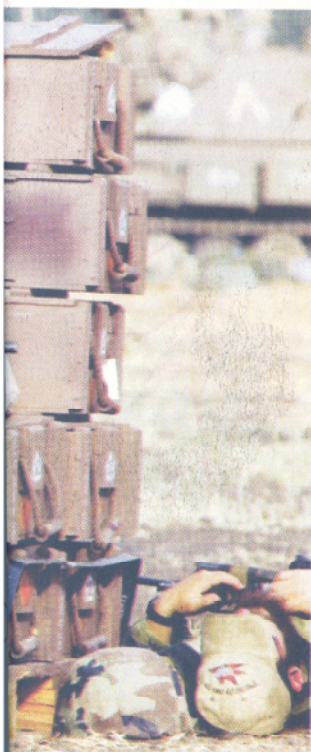
מאת ראל סער

יורא להבירצנו בן ה-18 הוא צעיר מרשים. השנה סיים י"ב בתיכון מוביל בתל אביב בממו"ר צע ציונים גבוה. עמידתו בראש מועצת התלמידים של העיר הגדולה בשלוש השנים האחרונות זיכתה אותו בתעודת הוקרה מטעם בית הספר על הצטיינות חברתית. כצעיר חדר מוטווציה רצה להבירצנו לשרת בצה"ל ביחידה איכותית, ואת שירותו הצבאי הוא יחל בקרוב ביחידה מובחרת. עם זאת, אחד המפגשים הראשונים שלו עם המסגרת הצבאית, אצל רופא לשכת הגיוס בבק"ם (בסיס קליטה ומיון) היה מאכזב.

"בדקתי אצל שני רופאים צבאיים כשהייתי בכיתה 'א', הוא משחזר. 'רופא הראשון היה מאוד קשוח. אני לא מצפה לנהל שיחה עמוקה עם איש מקצוע שתפקידו מתמצה בדריקה קצרה לשם קביעת הפרופיל הרפואי שלי. עם זאת, ציפיתי מאדם שעוסק ברפואה למעט יותר אמפתיה. היה לי חשוב לברר סוגיה בריאותית כלשהי, שלא קיבלתי עליה תשובה'. לרבי להבירצנו, 'רופא השני שבדק אותי היה קשוב, שאל היכן אני רוצה לשרת בצה"ל, גילה עניין במצבי הבריאותי, וכך גרם לי להיות יותר חיובי ופתוח כלפי הצבא'.

לראש ענף מיון רפואי בצה"ל, סא"ל ר"ד ארנון אפק, חשוב שרופאי לשכת הגיוס המצויים תחת פיקודו ידעו יותר לרופא האיכפתיני שתיאר באה"ר להבירצנו, מאשר לרופא שעורר אצלו תחושה קשה. לכן יום בשיתוף עם מרכז ההדרכה הרפואית בבית החולים על שם שיבא השתלמות לרופאים, כדי לשפר את מימוננותם ביצירת קשר אישי עם המועמדים לגיוס. בעיצומם של ימי הלחימה הקשים בגבול הצפון ושלל האירועים הביטחוניים ברחבי הארץ, הגיעה ביום שני שעבר לשיבא הק"מ בוצה הראשונה שנפתחה 12 רופאים מלשכת הגיוס לסדנת השתלמות מעשית. שבועות אחרים קודם עברו הרופאים השתלמות תיאורית.

עקרות אלפי מסיימי התיכונים שיתגייסו לצה"ל באוגוסט נחשפו לרופאים ללא ההכשרה המיוחדת הזאת. ואולם, לרבי, "ההשתלמות התיאורית המעשית שיעברו מעתה הרופאים היא חלק מתוכנית מקפת שנבנתה עם מומחי רפואת המבוגרים בשיבא". אפק מסביר כי "הצלחת תור" כניה ההכשרה תיבדק אצל הצעירים שמגיעים ללשכת הגיוס בעודת שאלוני משבו. מאחר ור"ת נעבר את שאלוני המשבו ונפיק מהם לקחים. המחקר המקצועי, שהיה טיף התהליך, יבצע על הדרך האופטימלית שבה יש לשלב את צורכי צה"ל עם תשומת לב מרבית לצעירים, המצויים בתקופה רגישה וסוערת בחייהם, גיל ההתבגרות". הסדנה המעשית שעברו רופאי לשכת הגיוס לפני כשבוע התקיימה במרכז ההדרכה יחיד מסוגו, "מסר". המרכז הארצי לסימולציה רפואית, שהקים

הרופאים במרכז מתאמנים על בובה הזועקת כשהרופא אינו עדין דיו ומדמה תסמינים גופניים למינון תרופות שגוי

תצלום: וי

שחקנים שעברו הכשרה מיוחדת מאמנים את כל אחד מהם מאומן להציג דמות של תיכונס. אחת הדמויות היא של צעיר 'הולל' מבחינה מינית שנוהג לשתות הרבה אלכוהול

הסדנה שעברו רופאי לשכת הגיוס מתקיימת בתנאי מעברה שרוחקים מאוד מהמתרחש באמת בלשכת הגיוס. כדעמי מספרת שמרי יום ביומו היא בודקת 40-50 תלמידים תיכונ, "בסיסאציה חסרת פרטיות. לעיתים נוכחים ארבעה צעירים בו בזמן בחדר". על הרופאים שהשתלמו בסדנת מס' חק התפקידים היה לגלות, בין השאר, "האנמיה" שהציגה צעירה שברירת נובעת ממחזור חודשי לא תקין, ומגוון "הבעיות הרפואיות" שהציג שר קן אחר נובעת אולי מחשש אנשי משרות קרבי. רופא קשוב, כך עלה בסדנת ההשתלמות, "ישלח צעיר בזה לאחד שיחה מקיפה, גם לקב"ן (קצין בריאות נפש), בטרם יחליט על סיווג הפרופיל הרפואי שלו.

אפק, ראש מערך המיון הרפואי בצה"ל זה כשנתיים, אומר כי ההכשרה המיוחדת שיעברו 80 רופאי לשכת הגיוס – מהם 20 בשירות סדיר והשאר רופאי מילואים – "חיונית בעיני כחי לק מחינוך הרופאים הצבאיים למציאות". סביר להניח שגם ר"ד וי חקים את מרכז הסימולציה הרפואית בעקבות שירותו הצבאי. וי, טייס קר כי לשעבר, מספר שהרעיון להקמת המרכז נגזר בו בשנות לימודיו הראשונות. "חשתי לעצמי", הוא אומר, "שטייס חיל האוויר מאומנים היטב לבצע את תפקידם הודות לאינספור הדמיות. נראה לי טבעי לשלב בין תרגילי הסימולציות של הטייסים לבין עולם הרפואה". כעשר שנים לאחר שהשלים את התמחונו ברפואת ילדים ומתבגרים, חקים וי את המרכז הראשון בעולם לסימולציות רפואיות, מודל חיקוי למרכזים רפואיים בולטים בארצות הברית, מנה ובדול.

סרן ר"ד יעל כדעמי, בת 27, שסיימה את לימודי הרפואה לפני שנתיים, היא רופאת לשכת גיוס זה 8 חודשים. כדעמי קיבלה במשחק התפקידים צעיר ססגוני, משחזר מאוד בשפת הגוף שהקצין כלפי "הרופאה שלו". השיחה עמו העלתה שהיא חולל מבחינה מינית ונוהג לשתות הרבה אלכוהול. "ברירת השתן" שבה הצטייר השחקן – חלק שגדתי מהליך המיון לקראת הגיוס – גילתה דלי קת בברכי השתן. הרופאה שאלה את השחקן אם הוא משתמש באמצעי מניעה, ומשקלבה תשובה שלילית, הסבירה לו על חשיבות קיום יחסי מין מוגנים. "חלפת כזאת בברכי השתן, שיכולה לה" תמונה עקב מפגשים מיניים מוגנים, אינה מהדירה פרופיל רפואי", אומרת כדעמי. "עם זאת, הסבירה לצעירי שאם לא יטפל בולט בולט זו, ויוריו לו את הפרופיל הרפואי".

כדעמי מגלה כנות כשהיא מנתחת את תפיס קודה. לרבי, "אני חושבת שהצד האמפתי שלי אינו וקט לשיפוט. אני יוצרת קשר אנשי טוב עם הצעירים שאני ממינת". המפקד הבכיר שלה, סא"ל אפק, מתוהן בראשו לאישור. "אלום", מוסיפה הרופאה הצעירה, "אני נבוכה כשאני צריכה לשאול שאלות אינטימיות המפרות את צנעת הפרט. אני מרגישה שזו נקודה רגישה, לשאול נער או נערה על קיום יחסי מין".

תצלום: וי